

عوامل تاثیر گذار بر نگرش کشاورزان نسبت به مشارکت در تعاونی آب بران

وحید مسعود

کارشناسی ارشد مدیریت کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد

چکیده

کشاورزی در شهرستان میاندوآب یکی از فعالیتهای مهم اقتصادی است و نقش مهمی در اشتغال و اقتصاد این شهرستان دارد. تعاونی های آب بران یکی از مهمترین و موثر ترین طرح هایی است که دولت با مشارکت خود کشاورزان در حفظ منابع آب تلاش می کند. در این راستا نقش دولت به عنوان یاری دهنده و کشاورزان به عنوان مجری می باشد. هدف تعاونی ها استفاده بهتر و عادلانه تر و موثر تر از منابع آبی می باشد. هدف کلی این تحقیق بررسی عواملی است که باعث می شود که کشاورزان در این تعاونی های آبران مشارکت داشته و همچنین ارائه راهکار هایی در این زمینه می باشد. این تحقیق به روش توصیفی - پیمایشی انجام شده و داده های مورد نیاز از طریق پرسشنامه جمع آوری و با بهره گیری از تکنیک تحلیل عاملی در محیط نرم افزار SPSS داده های تحقیق بررسی شد. نتایج نشان داد که ۶۰ درصد از باغداران در رده سنی ۳۱-۵۰ سال قرار دارند، ۸۳ درصد با سواد و ۳۴ درصد تحصیلات راهنمایی دارند. و همچنین ۹۴ درصد باغداران این شهرستان به روش غرق آبی باغات خود را آبیاری می کنند، ۵۰ درصد منابع تامین آب خود از چاه استفاده می کنند، ۸۶ درصد کمتر از ۲ هکتار باغ دارند و ۸۴ درصد با تعاونی های آب بران آشنا نیستند. سپس گویه های مورد بررسی در قالب ۴ راهکار شامل راهکار های آموزشی، سیاست های دولتی، اجتماعی، اقتصادی دسته بندی شدند، که این ۴ راهکار ۶۵/۵۳۵ درصد از راهکار های موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران را تبیین کردند و عوامل آموزشی با ۲۵/۹۹۹ درصد از دیدگاه کشاورزان به عنوان مهمترین راهکار استخراج شده است.

واژه های کلیدی: بررسی، نگرش، کشاورزان، راهکار، تعاونی های آب بران، مشارکت، میاندوآب.

مقدمه

الگوی هدایت کننده فعالیت های اقتصادی در بخش آب نیازمند مشارکت بخش عمومی و خصوصی و تقسیم وظایف میان آنهاست. یکی از بهترین الگوهای تشکیل و توسعه بازار آب تشویق و کمک به کشاورزان در ایجاد تشکل های آب بر است این تشکل ها می توانند با تحویل آب از منابع اولیه یا ثانویه و توزیع آن بین کشاورزان با توجه به آزادی هر گونه داد و ستد بین اعضای تشکل، زمینه پیدایش بازار آب را فراهم سازد. با توجه به این که تشکیل چنین تشکلی برای اعضا هزینه های خارجی و تصمیم گیری در بر دارد، ممکن است در صورت کارایی پایین و عملکرد ضعیف، با استقبال کشاورزان برای مشارکت در فرآیند انتقال مدیریت آبیاری روبرو نشود. هزینه تصمیم گیری شامل هزینه زمان، فرصت و منابعی است که اعضا باید صرف کنند تا به تصمیم ها و توافق های مشترک برسند. هزینه خارجی در بر گیرنده مخارج سرمایه گذاری و تاسیساتی است که باید انجام دهند تا به هدف اجتماع خود برسند (صدر، ۱۳۸۵).

افزایش بهره وری و سودآوری فعالیت های کشاورزی یکی از عواملی است که در فهرست عوامل اصلی امکان ساز ظهور و بروز تشکیل و توسعه تشکل های آب بر آن کارآمد و خودکفاست و می تواند به عنوان یک انگیزه اقتصادی قوی فرآیند انتقال مدیریت آبیاری را تسریع کند. از طرف دیگر شرط بقاء و استمرار تشکل های آب بر، استقلال مالی و سازماندهی و مدیریت صحیح است (شاه ولی، ۱۳۸۰).

استفاده از سیستم مالی مشارکت در طرحهای توسعه منابع آب راهکاری بسیار مفید جهت جلوگیری از فشار بار مالی به دولت خواهد بود. پروژه مشارکتی همه مراحل ساخت، راه اندازی، بهره برداری، نگهداری و تعمیرات پروژه را شامل می شود. غالباً در پروژه های ملی، مشارکت مردم در طرح ریزی و تصمیم به اجرای پروژه مورد توجه قرار نمی گیرد به عبارتی بیش از هر چیز باید مشارکت و همکاری مردم محلی را بر مبنای محاسبه عاقلانه آن ها توضیح داد. اگر پروژه بر اساس جلب رضایت مردم منطقه برنامه ریزی شود و در کوتاه مدت منافع قابل ملاحظه ای برای کلیه اقشار اجتماعی در بر داشته باشد و در دراز مدت نیز چشم اندازی از منافع پایدار برای مردم محلی فراهم سازد می تواند عاملی برای جذب مشارکت محلی باشد و در آن صورت می توان مشارکت را مکمل حیاتی اقدامات اقتصادی کلان دانست. در چند دهه گذشته تمامی یا قسمت اعظمی از سرمایه گذاری در طرحهای عمرانی و زیربنایی توسط دولت انجام پذیرفته و به تبع آن مدیریت صنعت آب کشور در اختیار دولت قرار داشته است. مردم (روستائیان) بخصوص در بخش کشاورزی در حاشیه قرار گرفته اند، این اتفاق باعث شده است که اجرای برنامه های دولت در صنعت آب از جمله در بخش کشاورزی، بدلیل بی اعتنایی زارعین با موفقیت مواجه نگردد و از طرحهای بزرگ و گران قیمت دولتی بهره وری لازم صورت نگیرد (سلیمی و اصغری، ۱۳۸۸).

شرکت ها و تعاونی های که در شهرستان میاندوآب مشغول به فعالیت هستند می توان تعاونی های (نوآوران عمران دانش، شرکت فنی مهندسی عبدالله فام و شرکت تعاونی آب بران شهرستان میاندوآب) را نام برد و میزان حوزه ای که این تعاونی ها در آن فعالیت دارند در واقع روستاها و دهستان های مربوط به این شهرستان می باشد که با این تفاسیر مساحت حوزه این تعاونی ها برابر با ۲۶۹۴ کیلومتر مربع می باشد و مشکل اساسی که این تعاونی ها با آن مواجه می باشند این است که کشاورزان با اهمیت و وجود تعاونی ها و تشکل های کشاورزی آشنا نیستند و همچنین این تشکلهای نیز با نیاز ها و شرایط کشاورزان آشنا نیستند و این موضوع بر عهده تشکل های آبران می باشد تا با نگرش ها و نیاز های کشاورزان آشنا باشند و سیاست های خود را بر همان اساس پی ریزی کنند. مسئله دیگری که به این مشکل دامن می زند اجرا طرح ها و دستورالعمل

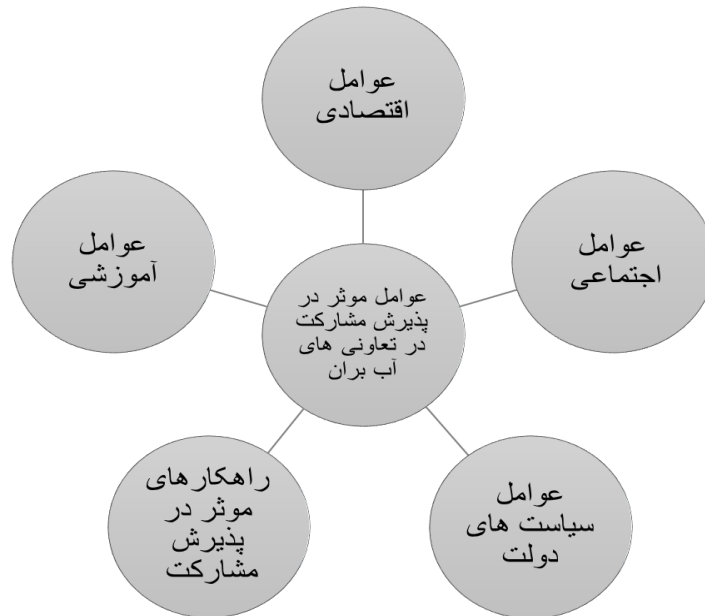
های کلی در این رابطه می باشد که این موضوع نیز نیاز به بررسی دارد چرا که هر منطقه و ناحیه ای یک سری شرایط فرهنگی و اقتصادی و اجتماعی دارد که کشاورزان با آن شرایط وقف شده اند و این تعاونی ها باید دستورالعمل ها و شرایط خود را با آن سازگار سازند و نگرش های کشاورزان را نسبت به این تشکلهای مساعد سازند که هدف کلی این تحقیق در واقع بررسی نگرش کشاورزان به تشکل های آب بران و آشنا ساختن آنها با این تعاونی ها است.

پیشینه تحقیق

نام محقق (سال)	عنوان تحقیق	نتایج تحقیق	استخراج متغیرهای
شاهرودی، چیدری (۱۳۸۶)	نسبت به مشارکت در تعاونی آبران (مطالعه موردی در استان خراسان رضوی)	در تعاونی همبستگی مثبت بالایی بدست آمد، بین سن و سابقه کار با نگرش نسب به مشارکت در تعاونی آب بران رابطه منفی و معنی دار وجود دارد.	عوامل اقتصادی (کاهش هزینه های نگهداری و حفاظت از کانال های آب، ایجاد درآمد بیشتر برای کشاورزان، افزایش بهره وری کشاورزی) اجتماعی (همکاری در فعالیت های کشاورزی، انتخاب رهبران از روستاییان و جلوگیری از درگیری های محلی بر سر منابع آب...)، فنی، سابقه کار و سن کشاورزان، نگرش در مشارکت در تعاونی آب بران
امینی و خیاطی (۱۳۸۵)	عوامل موثر بر عدم موفقیت طرح تشکیل تعاونی های آب بران	دستگاه های دولتی و نهاده های محلی نقش بسیار کمی در در شکل گیری تعاونی دارد. مشارکت های فیزیکی کشاورزان کم می باشد. نبود مشوق های اجتماعی و برنامه مشخص برای توزیع آب. کمبود آگاهی کشاورزان.	دانش، مشارکت، فعالیت های کشاورزان، عوامل اجتماعی (ترویج نوآوری و ایده های جدید کشاورزی در جامعه روستایی، افزایش اشتغال جوانان منطقه، افزایش رضایت کلی بهره برداران از ایجاد شرکت های آب بران)، اقتصادی (کاهش زمان بازگشت سرمایه برای مشارکت در تشکل های آب بران، دادن تهسیلات به کشاورزان) و فرهنگی
میرزایی و میر دامادی (۱۳۹۰)	سازه های مختلف تاثیر گذار بر تمایل کشاورزان استان گلستان به مشارکت در تشکل آب بران	افزایش حس مسئولیت پذیری و اعتماد به نفس کشاورزان و پرداخت هزینه های بهره برداری توسط دولت و تاثیرپذیری از کشاورزان همسایه و	سابقه کشاورزی، مدت عضویت در تشکل های آب بران، فاصله مزرع تا نزدیک ترین مرکز خدمات، میزان اراضی، درآمد سالانه، تماس های ترویجی،

	<p>ملاقات با مروجین و آموزش های فنی به عنوان مهمترین اولویت ها شناخته شده است</p>	
<p>نقش دولت، وضعیت اقتصادی و اجتماعی کشاورزان، آموزش و ترویج، میزان مالکیت، هزینه های آبیاری</p>	<p>میزان مالکیت مزارع دیم باعث مشارکت در تعاونی آب بران شده است. هزینه های بالای تاسیسات آبیاری باعث مشارکت کشاورزان کم درآمد شده است. جلب اطمینان کشاورزان، افزایش تحصیلات و سنین ۲۰- ۴۰ سال، بهبود کردن وضعیت اجتماعی و فنی باعث افزایش مشارکت می شود.</p>	<p>تحلیل تمایل به مشارکت در مدیریت آبیاری (مطالعه موردی تعاونی های آب بران سفید برگ و سراب بس استان کرمانشاه)</p> <p>افشار و زرافشانی (۱۳۸۹)</p>
<p>آموزش، وضعیت اقتصادی، اجتماعی (انتخاب مدیر عامل از مردم محلی، تقویت روحیه مشارکت، تعاون و همکاری در بین جامعه روستایی، کنترل بر منابع آب محلی و و توزیع عادلانه آب بین کشاورزان)، فرهنگی، فنی، سطح تحصیلات.</p>	<p>ضعف سرمایه اجتماعی، آگاه نبودن و کمبود اطلاع رسانی، حمایت های دولت در عدم موفقیت تشکل آب بران در منطقه مورد بررسی پر اهمیت بوده است</p>	<p>شناسایی عوامل باز دازنده موفقیت تشکل های آب بران از دیدگاه بهره برداران حوزه های کرخه شمالی و جنوبی استان خوزستان</p> <p>نجفی، خسروی پور، غنیان، برادران، دحیماوی (۱۳۹۲)</p>

مدل مفهومی تحقیق:

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع پیمایشی به روش توصیفی - پیمایشی است. جامعه‌ی آماری تحقیق عبارتند از کلیه بهره برداران کشاورز در شهرستان میاندوآب که تعداد آنها ۲۱۴۸ نفر می باشد. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد. $N =$ حجم جامعه آماری $n =$ حجم نمونه $Z =$ مقدار متغیر نرمال واحد استاندارد، که در سطح اطمینان ۹۵ درصد برابر ۱.۹۶ می باشد $P =$ مقدار نسبت صفت موجود در جامعه است. اگر در اختیار نباشد می توان آن را ۵ درصد در نظر گرفت. در این حالت مقدار واریانس به حداکثر مقدار خود می رسد $d =$ مقدار اشتباه مجاز. انتخاب افراد نمونه با استفاده از روش نمونه گیری احتمالی انجام شد. در این روش اصل شانس برای کل افراد جامعه در عضویت رعایت شد. نتایج این نمونه از طریق این فرمول ۱۳۰ نفر محاسبه شد که قابلیت تعمیم به کل جامعه مورد نظر را دارد. برای جمع آوری مطالب تئوریک و تدوین مدل نظری و استخراج متغیرهای مورد نیاز برای بررسی، به روش کتابخانه‌ای و از طریق مطالعه‌ی کتاب‌ها، مقالات، پایان نامه‌ها، و اینترنت اقدام شد و داده‌های میدانی را از طریق پرسشنامه محقق ساخته و همچنین در مواقع لزوم با استفاده از مصاحبه ساختار یافته اطلاعات جمع آوری گردید. پایایی پرسشنامه محقق ساخته مورد نظر از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ تعیین شد. بدین منظور از آزمون مقدماتی استفاده شد که تعداد 30 پرسشنامه در میان کشاورزان توزیع و میزان آلفای کرونباخ بدست آمد. در این مطالعه ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از زیر بخشهای عوامل تاثیر گذار بر نگرش کشاورزان نسبت به مشارکت در تعاونی آب بران در جدول شماره ۱- آمده است.

جدول شماره ۱- ضریب آلفای کرومباخ برای هر یک از زیر بخشهای پرسشنامه

زیر بخشها	تعداد متغییر	آلفای کرومباخ(درصد)
عوامل اجتماعی	۹	۰/۸۷
عوامل آموزشی	۷	۰/۹۱
عوامل اقتصادی	۹	۰/۹۰
عوامل سیاست های دولت	۷	۰/۸۲
راهکار ها	۱۰	۰/۸۸
میانگین	۴۲	۰/۸۱۶

یافته های تحقیق

اعتبار محتوای یک ابزار به میزان کفایت پوششی اشاره دارد که محتوای مقیاسهای به کار رفته در ابزار، تمامی ابعاد مربوط به موضوع مورد مطالعه را در بر می گیرد و آنها را تبیین می کند. تعیین اعتبار محتوا با قضاوت انجام می شود. چنین قضاوتی درباره اعتبار محتوا می تواند از سوی پژوهشگر صورت پذیرد. اعتبار پرسشنامه این پژوهش در مرحله اول با تعریف دقیق هر یک از سازه های پژوهش، معیارهای سنجش هر سازه و مقیاسهای آن، از اعتبار آن اطمینان حاصل شد. و در مرحله دوم معیارها و مقیاسه های هر سازه در اختیار افراد صاحب نظر و اساتید محترم قرار گرفت و از نظرات متخصصان اجرایی در این زمینه و راهنمایی های اساتید محترم کمک گرفته شد. تجزیه تحلیل داده های کمی با استفاده از آمار توصیفی و تحلیل عاملی انجام گرفت. در رابطه با تحلیل عاملی که از جمله روش های چند متغییره است. در آن متغییر های مستقل و وابسته مطرح نیست زیرا این روش جزو تکنیک های هم وابسته محسوب می گردد و کلیه متغییر ها نسبت به وابسته لحاظ گردیده و سعی می شود تا تعداد زیادی متغییر در چند عامل خلاصه شود.

یافته ها

توزیع فراوانی عوامل اجتماعی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران

نتایج توزیع فراوانی دیدگاه پاسخ گویان در مورد گویه های مربوط به عوامل اجتماعی موثر در شرکت در تعاونی های آب بران نشان داد که گویه (انتخاب مدیر عامل از مردم محلی ۵۵ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۵ درصد سطح متوسط و ۱۰ درصد در سطح پایین)، (جلوگیری از برداشت غیر قانونی آب ۶۴ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۳ درصد سطح متوسط و ۳ درصد در سطح پایین)، (افزایش رضایت کلی بهره برداران از ایجاد شرکت های آب بران ۶۴ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۱۵ درصد سطح متوسط و ۲۱ درصد سطح پایین)، (تقویت روحیه مشارکت، تعاون و همکاری در بین جامعه روستایی ۶۶ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۰ درصد سطح متوسط و ۲ درصد سطح پایین)، (کنترل بر منابع آب محلی و توزیع عادلانه آب بین کشاورزان ۸۶ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۷ درصد سطح متوسط و ۷ درصد سطح پایین)، (ترویج نوآوری و آیدیه های جدید کشاورزی در جامعه روستایی ۴۹ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۴ درصد سطح متوسط و ۱۷ درصد سطح پایین) داشته اند. سایر یافته ها و نتایج را می توان در جدول ۲- مشاهده کرد.

جدول ۲- توزیع فراوانی عوامل اجتماعی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران

سطح بالا	سطح متوسط	سطح پایین			گویه ها
خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۱۴	۵۹	۴۵	۱۲	-	فراوانی
۱۰	۴۵	۳۴	۹	-	درصد
۲۰	۶۳	۴۴	۳	-	فراوانی
۱۵	۴۸	۳۳	۲	-	درصد
۲۱	۶۱	۲۰	۲۴	۲	فراوانی
۱۶	۴۷	۱۵	۱۸	۱	درصد
۲۲	۶۵	۴۰	۱	۱	فراوانی
۱۶	۵۰	۳۰	۱	۱	درصد
۵۴	۵۵	۱۰	۱۰	-	فراوانی
۴۱	۴۲	۷	۷	-	درصد
۲۸	۳۶	۴۳	۱۵	۸	فراوانی
۲۲	۲۷	۳۴	۱۱	۶	درصد
۷	۲۴	۴۱	۳۲	۱۶	فراوانی
۵/۸	۲۰	۳۴/۲	۲۶/۷	۱۳/۳	درصد
۱۰	۳۰	۴۹	۲۳	۶	فراوانی
۸/۵	۲۵/۴	۴۱/۵	۱۹/۵	۵/۱	درصد
۹	۳۹	۳۴	۱۹	۱۸	فراوانی
۷/۶	۳۲/۸	۲۸/۶	۱۶	۱۵/۱	درصد

یافته های محقق

توزیع فراوانی عوامل آموزشی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران

نتایج توزیع فراوانی دیدگاه پاسخ گوینان در مورد گویه های مربوط به عوامل آموزشی موثر بر مشارکت کشاورزان در تعاونی های آب بران نشان داد که گویه (تشویق کشاورزان برای شرکت در تعاونی های آب بران ۶۴ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۱۶ درصد سطح متوسط و ۱۹/۱ درصد در سطح پایین)، (آموزش کارشناسان آبیاری در رابطه با مشکلات آبیاری منطقه ۶۲ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۳/۱ درصد سطح متوسط و ۱۷ درصد در سطح پایین)، (آموزش و توجیه کشاورزان در همکاری با شرکت های آب بران ۴۴ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۱۳/۱ درصد سطح متوسط و ۲۴ درصد سطح پایین)، (بازدید از تعاونی های آب بران و آشنای با نحوه کار دیدگاهی در سطح بالا، ۲۶ درصد سطح متوسط و ۲۴ درصد سطح پایین)، (شرکت در دوره های حفظ منابع آب ۶۰ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۰ درصد سطح متوسط و ۲۰ درصد سطح پایین)، (آشنا ساختن کشاورزان با اهمیت منابع آبی ۴۵ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۳ درصد سطح متوسط و ۲۲ درصد سطح پایین)، (تشویق

کشاورزان در استفاده از آبیاری های تحت فشار ۴۵ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۰ درصد سطح متوسط و ۲۵ درصد سطح پایین، داشته اند. یافته ها و نتایج را می توان در جدول ۳- مشاهده کرد.

جدول ۳- توزیع فراوانی عوامل آموزشی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران

گویه ها	سطح پایین		سطح متوسط		سطح بالا	
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	
تشویق کشاورزان برای شرکت در تعاونی های آب بران	۱۷	۸	۲۱	۵۸	۲۶	فراوانی
	۱۳/۱	۶	۱۶	۴۴	۲۰	درصد
آموزش کارشناسان آبیاری در رابطه با مشکلات آبیاری منطقه	۲	۱۵	۳۰	۴۹	۳۳	فراوانی
	۱	۱۱	۲۳/۱	۳۷	۲۵	درصد
آموزش و توجیه کشاورزان در همکاری با شرکت های آب بران	۶	۲۶	۱۷	۵۲	۲۹	فراوانی
	۴	۲۰	۱۳/۱	۴۰	۲۲	درصد
بازدید از تعاونی های آب بران و آشنای با نحوه کار	۴	۲۷	۳۴	۴۳	۲۲	فراوانی
	۳/۱	۲۰	۲۶	۳۳/۱	۱۶	درصد
شرکت در دوره های حفظ منابع آب	۱۲	۱۵	۲۶	۳۶	۴۱	فراوانی
	۹	۱۱	۲۰	۲۷	۳۱	درصد
آشنا ساختن کشاورزان با اهمیت منابع آبی	۲۲	۱۲	۴۰	۳۸	۱۸	فراوانی
	۱۶	۹	۳۰	۲۹	۱۳	درصد
تشویق کشاورزان در استفاده از آبیاری های تحت فشار	۱۱	۲۰	۴۰	۳۸	۲۱	فراوانی
	۸	۱۵	۳۰	۲۹	۱۶	درصد

یافته های محقق

توزیع فراوانی عوامل اقتصادی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران

نتایج توزیع فراوانی دیدگاه پاسخ گویان در مورد گویه های مربوط به عوامل اقتصادی موثر بر مشارکت کشاورزان در تعاونی های آب بران نشان داد که گویه (دادن تسهیلات به کشاورزان ۵۱ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۱۷ درصد سطح متوسط و ۲۸ درصد در سطح پایین)، (کمکهای مالی دولت برای ساخت کانال و سازه هایی آبیاری ۶۰ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۰ درصد سطح متوسط و ۱۷ درصد در سطح پایین)، (تامین کمکهای مالی برای تعمیر و نگهداری کانالها ۴۹ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۶ درصد سطح متوسط و ۲۱ درصد سطح پایین)، (ایجاد توازن بین هزینه ها و درآمد شبکه های آبیاری ۵۱ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۰ درصد سطح متوسط و ۱۵/۱ درصد سطح پایین)، (کاهش هزینه های مربوط به نگهداری و حفاظت کانالها ۵۶ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۱ درصد سطح متوسط و ۲۱ درصد سطح پایین)، (سطح درآمد کشاورزان ۶۰ درصد

دیدگاهی در سطح بالا، ۱۹ درصد سطح متوسط و ۱۸ درصد سطح پایین، داشته اند. یافته ها و نتایج را می توان در جدول ۴ مشاهده کرد.

جدول ۴- توزیع فراوانی عوامل اقتصادی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران

گویه ها	سطح پایین		سطح متوسط		سطح بالا	
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	خیلی زیاد
دادن تسهیلات به کشاورزان	۱۵	۲۳	۲۳	۵۱	۱۶	فرآوانی
	۱۱	۱۷	۱۷	۳۹	۱۲	درصد
کمکهای مالی دولت برای ساخت کانال و سازه هایی آبیاری	۲	۲۱	۲۶	۵۴	۲۳	فرآوانی
	۱	۱۶	۲۰	۴۲	۱۸	درصد
تامین کمکهای مالی برای تعمیر و نگهداری کانالها	۱۵	۱۴	۳۴	۳۷	۲۸	فرآوانی
	۱۱	۱۰	۲۶	۲۸	۲۱	درصد
ایجاد توازن بین هزینه ها و درآمد شبکه های آبیاری	۳	۱۷	۴۰	۴۴	۲۴	فرآوانی
	۲	۱۳/۱	۳۰	۳۳	۱۸	درصد
کاهش هزینه های مربوط به نگهداری و حفاظت کانالها	۹	۱۸	۲۸	۴۶	۲۷	فرآوانی
	۷	۱۴	۲۱	۳۵	۲۱	درصد
سطح درآمد کشاورزان	۱۰	۱۵	۲۵	۴۳	۳۵	فرآوانی
	۷	۱۱	۱۹	۳۳	۲۷	درصد
برخورداری از اعتبارات	۴	۳۰	۳۷	۳۷	۹	فرآوانی
	۳/۴	۲۵/۶	۳۱/۶	۳۱/۶	۷/۷	درصد
دسترسی به منابع آبی	۴	۳۲	۳۲	۳۶	۱۳	فرآوانی
	۳/۴	۲۷/۴	۲۷/۴	۳۰/۸	۱۱/۱	درصد
میزان ارزیابی تحت مدیریت	۵	۱۱	۱۶	۵۸	۲۸	فرآوانی
	۴/۲	۹/۳	۱۳/۶	۴۹/۲	۲۳/۳	درصد

یافته های تحقیق

توزیع فراوانی عوامل سیاست های دولتی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران نتایج توزیع فراوانی دیدگاه پاسخ گویان در مورد گویه های مربوط به سیاست های دولتی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران نشان داد که گویه (جلب اعتماد کشاورزان از دادن پیشنهاد های مدیریتی دولت به آب بران ۵۹ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۸ درصد سطح متوسط و ۱۱ درصد در سطح پایین)، (دادن امکانات از طرف دولت به کشاورزان برای عضویت در تعاونی ها ۵۶ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۶ درصد سطح متوسط و ۱۶ درصد در سطح پایین)، (انتخاب

مدیر عامل از طریق ارگان های دولتی ۴۸ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۱ درصد سطح متوسط و ۱۹ درصد سطح پایین)، (ایجاد قدرت تاثیر گذاری بر تصمیمات دستگاه های دولتی بر روی منابع آب و دفاع از حقوق بهره برداران ۵۴ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۹ درصد سطح متوسط و ۱۴ درصد سطح پایین)، (دادن مشاوره حقوقی از طرف دولت به اعضاء بهره بردار از طریق تعاونی آب بران ۵۶ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۱۸ درصد سطح متوسط و ۲۲ درصد سطح پایین)، (مقبول شدن تعاونی های آب بران در دستگاه های دولتی ۴۷ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۳ درصد سطح متوسط و ۱۶ درصد سطح پایین)، (مطلوب ساختن وضعیت فعلی شبکه توسط دولت ۴۳ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۱ درصد سطح متوسط و ۱۳ درصد سطح پایین)، داشته اند. یافته ها ونتایج را می توان در جدول ۵-مشاهده کرد.

جدول ۵- توزیع فراوانی عوامل سیاست های دولتی موثر بر نگرش کشاورزان به مشارکت در تعاونی های آب بران

گویه ها	خیلی کم	کم	سطح متوسط		خیلی زیاد
			زیاد	کم	
جلب اعتماد کشاورزان از دادن پیشنهاد های مدیریتی دولت	۸	۷	۳۷	۵۶	۲۱
به آب بران	۶	۵	۲۸	۴۳	۱۶
دادن امکانات از طرف دولت به کشاورزان برای عضویت در	۴	۱۷	۳۳	۴۰	۳۲
تعاونی ها	۳	۱۳	۲۶	۳۱	۲۵
انتخاب مدیر عامل از طریق ارگان های دولتی	۸	۱۸	۴۰	۳۸	۲۵
ایجاد قدرت تاثیر گذاری بر تصمیمات دستگاه های دولتی بر	۶	۱۳	۳۱	۲۹	۱۹
روی منابع آب و دفاع از حقوق بهره برداران	۱۰	۱۰	۳۸	۳۹	۳۲
دادن مشاوره حقوقی از طرف دولت به اعضاء بهره بردار از	۷	۷	۲۹	۳۰	۲۴
طریق تعاونی آب بران	۱۱	۱۹	۲۴	۴۶	۲۸
مقبول شدن تعاونی های آب بران در دستگاه های دولتی	۸	۱۴	۱۸	۳۵	۲۱
مطلوب ساختن وضعیت فعلی شبکه توسط دولت	۷	۱۵	۴۳	۳۳	۲۹
	۵	۱۱	۳۳	۲۵	۲۲
	۵	۱۴	۴۱	۴۳	۳۶
	۳	۱۰	۳۱	۳۳	۲۰

یافته های محقق

توزیع فراوانی راهکار های موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران

نتایج توزیع فراوانی دیدگاه پاسخ گوینان در مورد گویه های مربوط به راهکار های موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران نشان داد که گویه (وجود یک نظام قیمت گذاری مناسب با شرایط منطقه و آب بران آن منطقه ۵۴ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۲ درصد سطح متوسط و ۲۱/۱ درصد در سطح پایین)، (تدوین اساسنامه متناسب با شرایط عمومی کشاورزان

منطقه ۴۹ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۴ درصد سطح متوسط و ۱۴ درصد در سطح پایین)، (مدیریت و مشارکت همه جانبه کشاورزان و آب بران در وضع قانون و تصمیم گیریها ۴۸ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۸ درصد سطح متوسط و ۲۱ درصد سطح پایین)، (کاهش مشکلات اداری در مسائل مدیریتی و بهره بری به وسیله آب بران ۳۳ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۳ درصد سطح متوسط و ۳۲ درصد سطح پایین)، (مدیریت و رهبری به وسیله خود آب بران و کشاورزان ۳۹/۱ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۳۱ درصد سطح متوسط و ۲۹ درصد سطح پایین)، (ایجاد تشکل های خصوصی انتقال مدیریت به آنها ۵۶ درصد دیدگاهی در سطح بالا، ۲۷ درصد سطح متوسط و ۱۶ درصد سطح پایین)، داشته اند. که سایر یافته ها و نتایج را می توان در جدول ۶- مشاهده کرد.

جدول ۶- توزیع فراوانی راهکار های موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران

گویه ها	سطح پایین		سطح متوسط		سطح بالا	
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	
وجود یک نظام قیمت گذاری مناسب با شرایط منطقه و آب بران آن منطقه	۹	۱۹	۲۹	۵۱	۱۹	فراوانی
تدوین اساسنامه متناسب با شرایط عمومی کشاورزان منطقه	۶	۱۴	۴۴	۵۹	۶	فراوانی
مدیریت و مشارکت همه جانبه کشاورزان و آب بران در وضع قانون و تصمیم گیریها	۳	۱۸	۲۸	۳۱	۱۷	فراوانی
کاهش مشکلات اداری در مسائل مدیریتی و بهره بری به وسیله آب بران	۷	۳۵	۴۳	۳۵	۹	فراوانی
مدیریت و رهبری به وسیله خود آب بران و کشاورزان	۵	۲۴	۳۱	۴۰	۲۲	فراوانی
ایجاد تشکل های خصوصی انتقال مدیریت به آنها	۴	۱۷	۳۵	۴۲	۳۱	فراوانی
کاهش تصدی گری و افزایش نقش نظارتی دولت	۸	۱۱	۶۳	۲۷	۶	فراوانی
ایجاد حس مالکیت شبکه ها در بهره برداران و بهبود حفظ و نگهداری از آنها	۶/۷	۱۳/۳	۵۲/۵	۲۲/۵	۵	درصد
بوجود آمدن یگانگی بین مردم	۳	۴۳	۳۳	۳۶	۴	فراوانی
توانمند سازی بخش خصوصی با ارائه کمکهای فنی	۲/۵	۳۶/۱	۲۷/۷	۳۰/۳	۳/۴	درصد
	۵	۲۴	۴۶	۳۹	۶	فراوانی
	۴/۲	۲۰	۳۸/۳	۳۲/۵	۵	درصد
	۱۵	۴۸	۲۲	۲۴	۱۰	فراوانی
	۱۲/۶	۴۰/۳	۱۸/۵	۲۰/۲	۸/۴	درصد

یافته های محقق

اولویت بندی گویه های مربوط به عوامل موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران توسط کشاورزان شهرستان میاندوآب.

دیدگاه های پاسخ گویان در زمینه عوامل مدیریتی موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران توسط کشاورزان شهرستان میاندوآب مورد بررسی قرار گرفت و برای مشخص کردن با اهمیت ترین متغیرها در بین سایر متغیرها از آماره ضریب تغییرات (CV) استفاده شده. در واقع متغیرهایی که دارای ضریب تغییرات CV کمتری می باشند از اهمیت بیشتری برخوردار هستند و بر همین اساس متغیرها را از دیدگاه باغداران شهرستان میاندوآب اولویت بندی کرده ایم.

اولویت عوامل اجتماعی موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران

همچنان که در جدول ۷- مشاهده می کنیم از بین متغیرهای عوامل اجتماعی، متغیر انتخاب مدیر عامل از مردم محلی (CV=۰/۱۹۴)، حل و فصل مشکلات کشاورزان تحت پوشش دریچه آبگیر درارتباط با سهمیه بندی آب (CV=۰/۲۰۶) و کنترل بر منابع آب محلی و توزیع عادلانه آب بین کشاورزان (CV=۰/۲۱۱) به ترتیب از اهمیت و ارزش بیشتری نسبت به سایر گویه ها برخوردار شد، یعنی پاسخ گویان این سه گویه را به عنوان مهمترین متغیر در رابطه با عوامل اجتماعی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران بیان کردند و همچنین افزایش رضایت کلی بهره برداران از ایجاد شرکت های آب بران (CV=۰/۴۶۴) نسبت به سایر گویه ها از اهمیت و ارزش کمتری برخوردار شد.

جدول ۸- اولویت عوامل اجتماعی موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آبران

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	CV	رتبه	
انتخاب مدیر عامل از مردم محلی	۳/۷۷	۰/۷۳۲	۰/۱۹۴	۱	
حل و فصل مشکلات کشاورزان تحت پوشش دریچه آبگیر	۳/۸۰	۰/۷۸۲	۰/۲۰۶	۲	
کنترل بر منابع آب محلی و توزیع عادلانه آب بین کشاورزان	۴/۱۹	۰/۸۸۲	۰/۲۱۱	۳	
ترتیب تقسیم آب به صورت موثر و حفظ مرتب آب مصرف کنندگان	۳/۵۸	۰/۸۰۶	۰/۲۲۵	۴	
تمایل به مشارکت	۳/۵۹	۱/۰۲۴	۰/۲۸۵	۵	
ترویج نوآوری و آیدیه های جدید کشاورزی در جامعه روستایی	۳/۴۷	۱/۱۳۶	۰/۳۲۰	۶	
جلوگیری از برداشت غیر قانونی آب	۳/۰۸	۰/۹۹۸	۰/۳۲۴	۷	
تقویت روحیه مشارکت، تعاون و همکاری در بین جامعه روستایی	۲/۶۰	۱/۱۸۴	۰/۴۵۵	۸	
افزایش رضایت کلی بهره برداران از ایجاد شرکت های آب بران	۲/۷	۱/۱۸۸	۰/۴۶۴	۹	
طیف لیکرت	خیلی کم = ۱	کم = ۲	متوسط = ۳	زیاد = ۴	خیلی زیاد = ۵

مأخذ: یافته های محقق

اولویت عوامل آموزشی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران:

همچنان که در جدول ۹- مشاهده می کنیم از بین متغیرهای عوامل آموزشی متغیر شرکت در دوره های حفظ منابع آب ($CV = 0/275$)، آموزش کارشناسان آبیاری در رابطه با مشکلات آبیاری منطقه ($CV = 0/347$) و بازدید از تعاونی های آب بران و آشنای با نحوه کار ($CV = 0/388$) به ترتیب از اهمیت و ارزش بیشتری نسبت به سایر گویه ها برخوردار شد، یعنی پاسخ گویان این سه گویه را به عنوان مهمترین متغیر در رابطه با عوامل آموزشی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران بیان کردند و همچنین آموزش و توجیه کشاورزان در همکاری با شرکت های آب بران ($CV = 0/509$) نسبت به سایر گویه ها از اهمیت و ارزش کمتری برخوردار شد.

جدول ۹- اولویت عوامل آموزشی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران

رتبه	cv	انحراف معیار	میانگین	متغیرها		
۱	۰/۲۷۵	۱/۰۳	۳/۷۴	شرکت در دوره های حفظ منابع آب		
۲	۰/۳۴۷	۱/۱۸	۳/۴۰	آموزش کارشناسان آبیاری در رابطه با مشکلات آبیاری منطقه		
۳	۰/۳۸۸	۱/۳۸	۳/۵۵	بازدید از تعاونی های آب بران و آشنای با نحوه کار		
۴	۰/۴۱۰	۱/۳۵	۳/۲۹	تشویق کشاورزان در استفاده از آبیاری های تحت فشار		
۵	۰/۴۴۳	۱/۵۶	۳/۵۲	تشویق کشاورزان برای شرکت در تعاونی های آب بران		
۶	۰/۴۵۹	۱/۶۶	۳/۶۱	آشنا ساختن کشاورزان با اهمیت منابع آبی		
۷	۰/۵۰۹	۱/۶۰	۳/۱۴	آموزش و توجیه کشاورزان در همکاری با شرکت آب بران		
	خیلی زیاد=۵	زیاد=۴	متوسط=۳	کم=۲	خیلی کم=۱	طیف لیکرت

مأخذ: یافته های محقق

اولویت عوامل اقتصادی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران:

همچنان که در جدول ۱۰ مشاهده می کنیم از بین متغیرهای عوامل اقتصادی، دادن تسهیلات به کشاورزان ($CV = 0/283$)، کمک های مالی دولت برای ساخت کانال و سازه هایی آبیاری ($CV = 0/287$) و بر خورداری از اعتبارات ($CV = 0/336$) به ترتیب از اهمیت و ارزش بیشتری نسبت به سایر گویه ها برخوردار شد، یعنی پاسخ گویان این سه گویه را به عنوان مهمترین متغیر در رابطه با عوامل اقتصادی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران بیان کردند و ایجاد توازن بین هزینه ها و درآمد شبکه های آبیاری ($CV = 0/434$) نسبت به سایر گویه ها از اهمیت و ارزش کمتری برخوردار شد.

جدول ۱۰- اولویت عوامل اقتصادی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران

رتبه	CV	انحراف معیار	میانگین	متغیرها
۱	۰/۲۸۳	۱/۰۲۱	۳/۶۰	دادن تسهیلات به کشاورزان
۲	۰/۲۸۷	۱/۰۱۹	۳/۵۴	کمک های مالی دولت برای ساخت کانال و سازه هایی آبیاری
۳	۰/۳۳۶	۱/۱۷۷	۳/۵۰	بر خورداری از اعتبارات
۴	۰/۳۳۹	۱/۲۲۵	۳/۶۱	تامین کمکهای مالی برای تعمیر و نگهداری کانالها
۵	۰/۳۷۵	۱/۲۶۸	۳/۳۸	کاهش هزینه های مربوط به نگهداری و حفاظت کانالها
۶	۰/۳۷۹	۱/۲۲۶	۳/۲۳	سطح درآمد کشاورزان
۷	۰/۳۸۲	۱/۳۱۸	۳/۰۵	دسترسی به منابع آبی
۸	۰/۳۹۴	۱/۲۰۴	۳/۰۸	میزان ارزیابی تحت مدیریت
۹	۰/۴۳۴	۱/۲۰۸	۲/۷۸	ایجاد توازن بین هزینه ها و درآمد شبکه های آبیاری
	خیلی زیاد=۵	زیاد=۴	متوسط=۳	کم=۲
				خیلی کم =۱

مأخذ: یافته های محقق

اولویت عوامل سیاست های دولتی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران:

همچنان که در جدول ۱۰ مشاهده می کنیم از بین متغیرهای عوامل سیاست های دولتی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران مطلوب ساختن وضعیت فعلی شبکه توسط دولت بران (CV = ۰/۲۷۹)، جلب اعتماد کشاورزان از دادن پیشنهاد های مدیریتی دولت به آب بران (CV = ۰/۲۸۷) و مقبول شدن تعاونی های آب بران در دستگاه های دولتی (CV = ۰/۲۹۷) به ترتیب از اهمیت و ارزش بیشتری نسبت به سایر گویه ها برخوردار شد، یعنی پاسخ گویان این سه گویه را به عنوان مهمترین متغیر در رابطه با عوامل سیاست های دولتی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران بیان کردند و همچنین انتخاب مدیر عامل از طریق ارگان های دولتی (CV = ۰/۳۳۲) نسبت به سایر گویه ها از اهمیت و ارزش کمتری برخوردار شد.

جدول ۱۱- اولویت عوامل سیاست های دولتی در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران

رتبه	CV	انحراف معیار	میانگین	متغیرها
۱	۰/۲۷۹	۰/۹۴۵	۳/۳۸	مطلوب ساختن وضعیت فعلی شبکه توسط دولت
۲	۰/۲۸۷	۱/۰۲۸	۳/۵۸	جلب اعتماد کشاورزان از دادن پیشنهاد های مدیریتی دولت به آب بران
۳	۰/۲۹۷	۱/۰۵۳	۳/۵۵	مقبول شدن تعاونی های آب بران در دستگاه های دولتی
۴	۰/۳۰۳	۱/۱۰۱	۳/۶۳	دادن مشاوره حقوقی از طرف دولت به اعضاء بهره بردار از طریق تعاونی آب بران
۵	۰/۳۲۴	۱/۱۳۳	۳/۴۹	ایجاد قدرت تاثیر گذاری بر تصمیمات دستگاه های دولتی بر روی منابع آب و دفاع از حقوق بهره برداران

۶	۰/۳۲۸	۱/۱۷۲	۳/۵۷	دادن امکانات از طرف دولت به کشاورزان برای عضویت در تعاونی ها
۷	۰/۳۳۲	۱/۱۳۷	۳/۴۲	انتخاب مدیر عامل از طریق ارگان های دولتی
	خیلی زیاد=۵	زیاد=۴	متوسط=۳	کم=۲
				خیلی کم=۱

مأخذ: یافته های محقق

اولویت راهکار های موثر در پذیرش مشارکت کشاورزان در تعاونی های آب بران:

همچنان که در جدول ۱۲- مشاهده می کنیم از بین راهکار های موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران بوجود آمدن یگانگی بین مردم رویشی ($CV = 0/224$)، توانمند سازی بخش خصوصی با ارائه کمکهای فنی ($CV = 0/248$) و مدیریت و رهبری به وسیله خود آب بران و کشاورزان ($CV = 0/275$) به ترتیب از اهمیت و ارزش بیشتری نسبت به سایر گویه ها برخوردار شد، یعنی پاسخ گویان این سه گویه را به عنوان مهمترین متغیر در رابطه با راهکار های موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران بیان کردند و همچنین تدوین اساسنامه متناسب با شرایط عمومی کشاورزان منطقه ($CV = 0/457$) نسبت به سایر گویه ها از اهمیت و ارزش کمتری برخوردار شد.

جدول ۱۲- اولویت راهکار های موثر در پذیرش مشارکت کشاورزان در تعاونی های آب بران

رتبه	cv	انحراف معیار	میانگین	متغیرها
۱	۰/۲۲۴	۰/۸۵۲	۳/۸۰	بوجود آمدن یگانگی بین مردم
۲	۰/۲۴۸	۰/۹۲۳	۳/۷۲	توانمند سازی بخش خصوصی با ارائه کمکهای فنی
۳	۰/۲۷۵	۰/۹۸۳	۳/۵۷	مدیریت و رهبری به وسیله خود آب بران و کشاورزان
۴	۰/۲۷۸	۰/۹۸۴	۳/۵۴	ایجاد حس مالکیت شبکه ها در بهره برداران و بهبود حفظ و نگهداری آن
۵	۰/۲۹۰	۱/۰۲۵	۳/۵۳	وجود یک نظام قیمت گذاری مناسب با شرایط منطقه و آب بران آن منطقه
۶	۰/۳۱۸	۱/۱۰۴	۳/۴۷	ایجاد تشکل های خصوصی انتقال مدیریت به آنها
۷	۰/۳۴۴	۱/۱۴۸	۳/۳۳	مدیریت و مشارکت همه جانبه کشاورزان و آب بران در وضع قانون
۸	۰/۳۴۶	۱/۲۱۴	۳/۵۱	کاهش مشکلات اداری در مسائل مدیریتی و بهره بری به وسیله آب بران
۹	۰/۴۳۳	۱/۱۶۵	۲/۶۹	کاهش تصدی گری و افزایش نقش نظارتی دولت
10	۰/۴۵۷	۱/۲۲۵	۲/۶۸	تدوین اساسنامه متناسب با شرایط عمومی کشاورزان منطقه

مأخذ: یافته های محقق

۴-۶-آمار تحلیلی

۴-۶-۱-تحلیل عاملی

تحلیل عاملی (دیدگاه کشاورزان شهرستان میاندوآب در رابطه با راهکار های موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران):

تحلیل عاملی نامی عمومی است برای برخی از روش های آماری چند متغیره که هدف اصلی آن خلاصه کردن دادهها است. این روش به بررسی همبستگی درونی تعداد زیادی از متغیر ها می پردازد و نهایت آنها را در قالب عامل عمومی محدودی دسته بندی کرده و تبیین می کند. در این تحقیق نیز به علت اینکه متغیر های مستقل قابل اندازه گیری نمی باشند آنها را به صورت تحلیل عاملی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و در ۴ خوشه دسته بندی شدند و بسته به نوع سوالات طرح شده آنها را در خوشه راهکارهای اقتصادی، اجتماعی، آموزشی و سیاست های دولت قرار گرفتند.

نتیجه گیری

نتایج این تحقیق نشان داد که اکثر کشاورزان (۶۰ درصد) در رده سنی ۳۱-۵۰ سال قرار دارند و خوش بختانه با سواد (۸۳ درصد) و راهنمایی (۳۴ درصد) هستند. و این موضوع نشان دهنده داشتن سواد در بین کشاورزان شهرستان میاندوآب می باشد. متأسفانه کشاورزان این شهرستان به روش غرق آبی (۹۴ درصد) زمین های کشاورزی خود را آبیاری می کنند و برای منابع تامین آب خود از چاه (۵۰ درصد) استفاده می کنند که این امر باعث به هدر رفتن آب و کاهش منابع آبی می باشد که می توان با کمک های دولت و آموزش کشاورزان آنها را به آبیاری قطره ای تشویق کرد و کشاورزان این مهارت و همکاری را می توانند در شرکت در تعاونی های آب بران بدست آورند. اکثر کشاورزان (۸۶ درصد) این شهرستان کمتر از ۲ هکتار باغ دارند که این یک امتیاز منفی برای کشاورزی شهرستان میاندوآب می باشد چرا که هر چقدر زمینی که در اختیار یک کشاورز است زیاد باشد عملیات های کشاورزی بهتر و مکانیزه تر می تواند در زمین صورت گیرد و مسئولان در این رابطه باید بیشتر دقت کنند که مانع از قطعه قطعه شدن زمین های کشاورزی نشوند. همچنین اکثر کشاورزان شهرستان میاندوآب با تعاونی های آب بران آشنا نیستند و اطلاعاتی در مورد چگونگی کار و شرایط آن ندارند فقط صرفاً جهت دریافت آب زراعی در تعاونی های آبران ثبت نام نموده اند که باید در این زمینه کشاورزان را آگاه و مطلع ساخت تا با تعاونی های آب بران آشنا شوند تا در زمینه استفاده مشارکتی از منابع آب همدیگر را یاری کنند. با توجه به تحلیل داده ها می توان نتیجه گیری کرد که از دیدگاه کشاورزان مهمترین عوامل اجتماعی موثر در پذیرش مشارکت در تعاونی های آب بران شامل:

۱- انتخاب مدیر عامل از مردم محلی:

نتایج نشان داد (۴۵ درصد) کشاورزان بر این موضوع اعتقاد دارند که وجود مدیران محلی در نظام های کشاورزی برای پیش برد فعالیت های کشاورزی از اهمیت خاصی برخوردار است. چرا که مدیرانی که از خود جامعه روستایی انتخاب شوند با شرایط موجود در جامعه بهتر و بیشتر آگاه هستند و می توانند سیاست هایی را برای پیش رفت جامعه پی بگیرد که مدیران غیره بومی نخواهند توانست انجام دهند و تعاونی های آب بران نیز در این راستا از این موضوع مستثنا نیستند.

۲- حل و فصل مشکلات کشاورزان تحت پوشش در پیچه آبیگر در ارتباط با سهمیه بندی آب

۳- کنترل بر منابع آب محلی و توزیع عادلانه آب بین کشاورزان

همواره اکثر مشکلات کشاورزان بر روی سهمیه آب و تقسیم عادلانه و به موقع آب می باشد. پس اگر در تعاونی های آب بران از طریق مدیریت صحیح شرایط فراهم کرد که کشاورزان به طور مناسب و عادلانه از منابع آبی برای فعالیت های کشاورزی استفاده کنند می توان آنها را برای ورود به این تعاونی ها ترغیب کرد و انگیزه را در آنها به وجود آورد نتایج این تحقیق با تحقیقات میرزایی و میر دامادی (۱۳۹۰)، امینی و خیاطی (۱۳۸۵)، شاهرودی، چیدری (۱۳۸۶) هم خوانی دارد. از دیدگاه پاسخ گوینان کمک های دولت در رابطه با فعالیت های کشاورزی می تواند این صنعت را به یک قطب اقتصادی مهم مبدل سازد. کمک های دولت باید به گونه ای باشد که کشاورزان دچار مشکل نشوند و بتوانند در این راه موفق شوند وام های بلند مدت با سود کم می تواند در پیشرفت کشاورزی موفقیت آمیز باشد. کمک های و سیاست های دولت برای بهبود وضعیت تعاونی های آب بران برای پذیرش کشاورزان می تواند بسیار تاثیر گذار باشد. کاهش هزینه های تولید از طریق دادن یارانه ها به کشاورزان و تسهیل شرایط ورود به تعاونی ها که یکی از مسائل و مشکلات مهم در این زمینه می باشد، می تواند نقش دولت و سیاست های آن را روشن سازد دولت به عنوان مجری طرح و ایجاد شرایط مناسب برای انجام کار نقش فوق العاده ای در این زمینه

دارد نتایج این تحقیق با تحقیقات نجفی، خسروی پور، غنیان، برادران، دحیماوی (۱۳۹۲)، افشار و زرافشانی (۱۳۸۹)، هم خوانی دارد.

منابع:

۱. اجتماعی ع، زاهدی، م. (۱۳۸۸). مشارکت کشاورزان در مدیریت بهره برداری از شبکه های آبیاری و زهکشی گیلان. مجموعه مقالات همایش کشاورزان در مدیریت شبکه های آبیاری، تهران.
۲. احمدوند، م، شریف زاده، م. (۱۳۸۸). امکان پذیری تشکل انجمن های آب بران: مطالعه موردی دشت کوار استان فارس. علوم ترویج و آموزش کشاورزان ایران، جلد ۵، شماره ۲.
۳. امینی، م. وخیاطی، م. (۱۳۸۵). عوامل مؤثر بر عدم موفقیت طرح تشکل انجمن های آب بران : استفاده از گرسیون فازی، اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۸ (۵۳)، صص: ۹۱-۶۹.
۴. انصاری، ح، (۱۳۸۲). مبانی تعاون (رشته علوم اجتماعی)، چاپ یازدهم، دانشگاه پیام نور.
۵. اوکلی، پ، د. (۱۳۷۰). رهیافتهای مشارکت در توسعه روستایی، ترجمه منصور محمودنژاد چاپ اول، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی.
۶. بقایی، ب، داودی، ف، سرستانی، م، باقری، ه، کردانی، م، سازمان آب و برق خوزستان-معونت حفاظت و بهره برداری. (۱۳۸۹). ظرفیت ها و قابلیت های تشکل های آب بران در مدیریت طرحهای منابع آب استان خوزستان؛ اهمیت و دستاوردها. سومین همایش ملی مدیریت شبکه های آبیاری و زهکشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده مهندسی علوم آب.
۷. بقایی، ح. (۱۳۸۸). ایجاد توسعه پایدار در مدیریت آبیاری پروژه لاسبید بهبهان با رویکرد خصوصی سازی، دومین کنفرانس سراسری آب، دانشگاه آزاد اسلامی بهبهان.
۸. پورزند، ا. (۱۳۸۳). راهکارهای عملی برای ایجاد تشکل های آب بران و مشارکت آنها در مدیریت شبکه های آبیاری و زهکشی. شرکت سهامی مدیریت منابع آب ایران.
۹. حامد مقدم، ا. (۱۳۷۹). توسعه روستایی و مشارکت، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران
۱۰. حیدریان، ا. (۱۳۸۶). انتقال مدیریت آبیاری مبانی و روش شناسی. کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران. گروه کار مشارکت آب بران در مدیریت شبکه های آبیاری و زهکشی.
۱۱. حیدریان، ا. (۱۳۸۶). گروه کار مشارکت آب بران در مدیریت شبکه های آبیاری و زهکشی، انتقال مدیریت آبیاری مبانی و روش شناسی، کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران.
۱۲. دواس، دی. ای. (۱۳۸۸). پیمایش در تحقیقات اجتماع ی، ترجمه هوشنگ نایی، چاپ اول، نشر نی، تهران.
۱۳. رفیع پور، ف. (۱۳۷۰). جامعه روستایی و نیازهای آن، چاپ دوم، شرکت سهامی انتشار.
۱۴. زارعی، د، زهراوانی، ه، شعبانعلی فمی، ح. و مختاری حصار، ا. (۱۳۸۶). تحلیل سازوکارهای بهبود مشارکت کشاورزان در مدیریت شبکه آبرسانی بخش جرقویه شهرستان اصفهان. مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، ۳ (۲)، صص: ۴۵-۵۶.
۱۵. زند رضوی، س، ملکیان، ل، کامران، ف، ضیایی، ک. (۱۳۸۷). بررسی موانع عاملیتی موثر بر مشارکت سازمان یافته (مطالعه موردی تشکل های آب بران شهرستان برد سیر). فصلنامه پژوهش اجتماعی، سال اول، شماره اول.

۱۶. سازمان آب و برق خوزستان (۱۳۸۹). گزارش سیمای طرح. خدمات مهندسی بازمبانی مطالعات مرحله اول شبکه فرعی آبیاری و زهکشی دشت عباس مهندسی مشاور مهتاب قدس.
۱۷. سرمد، غ.، (۱۳۷۹). تغییر سیاستهای تعاونی و کاربرد آن در تدوین مقررات (ترجمه)، فصلنامه همیار ۷: ۱۶-۲۲
۱۸. سلامی، ح. (۱۳۸۶). تعیین اندازه مطلوب واحدهای مرتعداری با استفاده از شاخص بهره وری کل عوامل تولید. فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه. شماره ۳۲
۱۹. سلمان اس. ام. آ. (۱۳۷۸). بررسی تطبیقی نظام حقوقی گروههای آب بران. ترجمه احمد لطفی و رضا سندگل، وزارت نیرو، معاونت برنامه ریزی، تهران.
۲۰. شاه ولی، م (۱۳۸۰). بسترسازی برای مشارکت در توسعه و حفاظت از منابع طبیعی، مجموعه مقالات همایش منابع طبیعی، مشارکت و توسعه، دفتر ترویج و مشارکت مردمی جهادسازندگی، صص ۷۰-۴۹
۲۱. شاهرودی، ع، چیدری، م. (۱۳۸۶). عوامل موثر بر نگرش کشاورزان نسبت به مشارکت در تعاونی آب بران (مطالعه موردی در استان خراسان رضوی). علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی. سال یازدهم شماره چهارم (الف).
۲۲. شرکت سهامی آب منطقه ای فارس (۱۳۹۲). رویکرد دفتر تجهیز منابع مالی و مشارکت های مردمی شرکت سهامی آب منطقه ای فارس در پروژه های آبیاری و زهکشی. {آنلاین}. <http://mosharekat.frrw.ir>
۲۳. شهبازی، ا. (۱۳۸۵). تشکل های بومی روستایی: نقشها و کارکردهای دیروز و مسایل و مشکلات امروز، ماهنامه جهاد، سال بیست و دوم، ۲۵۰-۲۵۱، صص ۴۰-۴۶.
۲۴. صالحی، ن، کوپایی، م، نظری، م. (۱۳۸۹). بررسی عملکرد مدیریت مشارکتی آبیاری در ایران (مطالعه موردی تعاون آب بران تجن). نشریه اقتصاد و توسعه کشاورزی (علوم و صنایع کشاورزی)، جلد ۲۴، شماره ۲، صص ۲۱۶-۲۰۵
۲۵. صدر، ک. (۱۳۸۵). نقش نهاد بازار و بخش عمومی در مدیریت و توسعه پایدار بخش آب. گزارش علمی، شرکت سهامی مدیریت منابع آب ایران، معاونت برنامه ریزی دفتر اقتصاد آب.
۲۶. صفی نژاد، ج. (۱۳۶۸). بانه، چاپ اول، انتشارات امیرکبیر، تهران.
۲۷. طاهری، م. (۱۳۸۴). آشنایی با نظریه مجموعه های فازی، جهاد دانشگاهی مشهد، مشهد.
۲۸. عربی، ع، محبی، م. (۱۳۸۷). فرآیند ایجاد تشکل های آب بران و چالش های مربوط در شبکه آبیاری و زهکشی دشت عباس. کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران. پنجمین کارگاه فنی و مشارکت آب بران در مدیریت شبکه های آبیاری و زهکشی.
۲۹. کرد، ع. (۱۳۸۵). شیوه مشارکت مردمی در مدیریت بهره برداری شبکه آبیاری در، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده صنایع، دانشگاه صنعتی شریف.
۳۰. کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران. (۱۳۹۰). جنبه های مالی مدیریت آبیاری، نشریه شماره ۵۵
۳۱. کهریزی، ا، سنگدل، رضا. (۱۳۸۰). رهنمودهای انتقال مدیریت خدمات آبیاری، چاپ اول، انتشارات کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران، تهران.
۳۲. لهسایی زاده، ع. (۱۳۶۹). تحولات اجتماعی در روستاهای ایران، چاپ اول، انتشارات نوید شیراز، شیراز.
۳۳. مجدی، س. (۱۳۸۱). رگسیون خطی با ضرایب فازی، مجموعه مقالات ششمین کنفرانس بین المللی آمار ایران، دانشگاه تربیت مدرس، جلد اول، صص ۳۱۹-۳۳۴

۳۴. مرندی نژاد، م، یعقوبی، ج، ستوده نیا، ع، داغستانی، م. (۱۳۹۱). راهکار های بهینه سازی منابع آب در شبکه های آبیاری از دیدگاه آب بران (مطالعه موردی شبکه آبیاری دشت قزوین). مجله مهندسی منابع آب، سال پنجم.
۳۵. مسلمی، ع. (۱۳۹۲). نقش تشکل های آب بران در مدیریت مشارکتی آبیاری. {آنلاین}: <http://www.maj.ir/>
۳۶. مظفر امینی، ا، خیاطی، م. (۱۳۸۵). عوامل مؤثر بر عدم موفقیت طرح تشکیل تعاونیهای آب بران. اقتصاد کشاورزی و توسعه، سال چهاردهم، شماره ۵۳.
۳۷. مهندسین مشاور یکم. (۱۳۸۰). مطالعات اجتماعی و بهره برداری از شبکه آبیاری وزهکشی آیدوغموش. تبریز: انتشارات سهامی آب منطقه ای آذربایجان شرقی.
۳۸. میرزایی، آ، میر دامادی، م. (۱۳۹۱). سازه های مختلف تاثیر گذار بر تمایل کشاورزان استان گلستان به مشارکت در تشکل آ بران. فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۵، شماره ۱، صص ۱۳۵-۱۵۱.
۳۹. نجفی، ب. (۱۳۸۵). مدیریت آبیاری مشارکتی: مفاهیم، چارچوب و تجربیات جهانی. مجموعه مقالات اولین گردهمایی علمی و کاربردی اهمیت مدیریت شبکههای آبیاری و زهکشی، تهران.
۴۰. نجفی، ب. (۱۳۸۷). مدیریت آبیاری مشارکتی: مفاهیم، چارچوب و تجربیات جهانی، مجموعه مقالات اولین گردهمایی علمی و کاربردی اهمیت مدیریت شبکه های آبیاری وزهکشی. مؤسسه پژوهشهای برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی، تهران صص: ۶۳-۷۹.
۴۱. نجفی، ب. و شیروانیان، ع. (۱۳۸۹). بررسی امکانات مشارکت کشاورزان و سازمانهای محلی در مدیریت شبکه های آبیاری وزهکشی. اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۹(۳۳)، ۱۴۷-۱۱۹.
۴۲. نجفی، ن، خسروی پور، ب، غنیان، م، برادران، م، دحمیایو، ع. (۱۳۹۲). شناسایی عوامل بازدارنده موفقیت تشکل های آب بران از دیدگاه بهره برداران حوزه کرخه شمالی و جنوبی استان خوزستان. پژوهش های روستایی، سال چهارم، شماره یکم، صص ۱۶۵-۱۸۸.
- منابع انگلیسی

43. Bhatta K.P., Ishida A., Taniguchi K., and Sharma R. (2005). Performance of agency-managed and farmer managed irrigation systems: a comparative case study at Chitwan, Nepal. *Irrig. Drain. Syst.* 20 (2005). pp. 177-191.
44. Buckley, J. J. & et al. (2002). *Fuzzy mathematics and engineering*, Phisycs-Verlag Heidelberg, New York. PP 381-394.
45. Chen, Sh. J., L. H. Chin (1991). *Fuzzy multiple attribute decision making, Methodes and applications*, springer- Verlag Berlin Heidelberg P468. ,
46. Chung, W. H. (2003). Fuzzy estimates of regression parameters in linear regression models for imprecise input and output data. *Computational Statistics & Data Analysis*. Vol. 42. Issue. 1-2. PP 203-217.
47. Garces-Restrepo, C. (2001). *Irrigation management development in Mexico: A case study*, www.fao.org/landandwater/AGLW/waterinstitutions/docs/CSMexico.pdf.

48. Judge G.G. 2005. Introduction to the theory and practice of econometrics. John Wiley, and Sons Inc 2nd Edition.
49. Kazbekova J., and et al. (2009). Evaluating planning and delivery performance of Water User Associations (WUAs) in Osh Province, Kyrgyzstan. *agriculture water management*. 96: 1259-1267
50. Klozen H.W., Restrepo C. 1998. Assessing irrigation performance with comparative indicators: the case of the Alto Rio Lerma irrigation district, Mexico. Research Report. IWMI, Sri Lanka.
51. Koppen, B. V. and et al., (2007). Poverty dimensions of irrigation management transfer in large scale irrigation in Andhra Pradesh and Gujarat, India. *International Water Management Institute*. Research Report 61.
52. Luczynski, W. M. Matolka (2001). Fuzzy regression models and their applications. *Fuzzy Math.* 3: 583-589.
53. Montgomery, D. C. C. A. Peck (2003). Introduction to linear regression analysis. A Wiley-Interscience Publication. Second Edition.
54. Narayan, D (2001). The contribution of people's participation : evidence from 21 rural water supply projects International Bank for Reconstruction and Development. Washington DC.
55. Narayan, D. (2000). The contribution of people's participation: Evidence from 121 rural water supply projects. International Bank for Reconstruction and development. Washington, DC.
56. Nelson D.E. (2007). Performance indicators for irrigation canal system managers or water users associations. Updated version (January 2007) of the paper presented at the 18th International Congress on Irrigation and Drainage Montreal, Canada, 2002 (cited 25 September 2007)
57. Salman, M.A. (2004). The legal framework for water users' associations. Washington DC, World Bank. Technical Paper No. 360
58. Salman, M.A. (2001). The legal framework for water users' associations. World Bank, Washington DC. Technical paper No. 360.
59. Shrama, K. R. (2005). An overview of irrigation management transfer in Nepal. International Commission on Irrigation and Drainage. Eighteenth Congress Montreal.
60. Shrama, K.R (2006). An overview of irrigation management transfer in Nepal. International Commission on Irrigation and Drainage. 18th Congress. Montreal.

61. Terano, T. & et al. (2000). Fuzzy systems theory and its applications. Academic Press INC. p 8.
62. Uysal Ö.K., and Atışa E. (2010). Assessing the performance of participatory irrigation management over time: A case study from Turkey. agriculture water management. (97): 1017-1025.
63. Yen, K. K. & et al. (2003). A linear regression model using triangular fuzzy number coefficient. *Fuzzy Sets and Systems*.3:167-177.
64. Yercan M., Dorsan F., Ul M.A (2004). Comparative analysis of performance criteria in irrigation schemes: a case study of Gediz river basin in Turkey
65. Zimmerman. H.J. (2002). Fuzzy sets theory and its applications. Kluwer. Dordrecht.